

**Akademie múzických umění v Praze
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA**

Pedagogika tance – Kombinované studium
Taneční výchova

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Role rodiče v zájmovém tanečním vzdělávání

Tereza Chábová

Vedoucí práce: MgA. Lucie Hlaváčková

Oponent práce: doc. Mgr. Mahulena Křenková

Datum obhajoby: 7. 6. 2023

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, duben 2023

**The Academy of Performing Arts in Prague
MUSIC and DANCE FACULTY**

Pedagogy of Dance – Combined Studies
Dance education

BACHELOR'S THESIS

The role of parents in extracurricular dance education

Tereza Chábová

Thesis supervisor: MgA. Lucie Hlaváčková

Opponent: doc. Mgr. Mahulena Křenková

Date of defence of the bachelor's thesis: 7. 6. 2023

Awarded academic title: BcA.

Prague, April 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/magisterskou/disertační práci s názvem

Role rodiče v zájmovém tanečním vzdělávání

vypracoval (a) samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím pouze uvedené literatury a pramenů, a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu. Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna v souladu se zákonem a vnitřními předpisy AMU.

Praha, dne

.....

Tereza Chábová

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala všem pedagogům, rodičům a žákům, kteří mi byli nápomocni k vytvoření této práce.

V neposlední řadě děkuji své rodině, která mi poskytla čas, klid a podporu ke studiu.

Můj velký dík patří mé vedoucí práce Lucii Hlaváčkové, která mě systematicky vedla, byla mi inspirací a oporou.

Abstrakt

Bakalářská práce s názvem „*Role rodiče v zájmovém tanečním vzdělávání*“ představuje rodiče jako významnou součást tanečního zájmového vzdělání. Popisuje jeho roli ve formálních i neformálních záležitostech. Uvádí i formy výchozího zázemí, ze kterého žáci do taneční výchovy přicházejí. Představuje typy organizací s taneční výchovou a jejich odlišnosti, na jejichž základě si mohou rodiče zvolit vyhovující taneční kroužek. Líčí spolupráci pedagoga s rodičem a způsoby jejich komunikace. Zajímá se o vztah žáka s rodičem. Dále poukazuje na motivace, podmínky, požadavky a otázky, které rodiče mají při nástupu do tanečního vzdělávání. V poslední kapitole jsou stručně shrnuta rodičovská práva na půdě vzdělávání. Práce je podpořena dotazníky, které byly poslány mezi rodiče, pedagogy a žáky napříč Českou republikou.

Klíčová slova: rodina, komunikace, pedagog, rodič, taneční výchova, spolupráce, žák

Abstract

The bachelor's thesis named *The role of parents in extracurricular dance education*, describes parents as significant part of dance education. It also describes their role in formal and informal matters. The thesis mentions some forms of a basic background, which can motivate the kids to join the dance education. It explains some types of organisations of dance education and some differences, which lead parents to choose the right way for their kids. It describes the relationship between the teacher and parents and the way they communicate, but also it describes the relationship between the parents and kids. You will also be able to find out some details of motivation, conditions, requirements and questions which parents can have before their kids join the dance education. There is a short summary of parents rights in the last chapter. The thesis is supported by the questionnaires, which were sent to parents, teachers and kids all over the Czech Republic.

Key words: communication, teacher, parent, dance education, cooperation, student

Obsah

Úvod	1
1 Rodina	3
1.1 Rodič	4
2 Taneční výchova.....	5
2.1 Pedagog taneční výchovy.....	5
3 Formy výchozího zázemí	8
4 Organizace zájmového tanečního vzdělávání	11
4.1 Taneční výchova na ZUŠ.....	11
4.2 Domy dětí a mládeže (DDM)	12
4.3 Soukromé školy a studia.....	13
5 Typy rodičů	14
6 Výběr tanečního kroužku	16
6.1 Motivace	16
6.2 Předpoklady a očekávání.....	18
6.3 Požadavky a podmínky.....	19
7 Vztah pedagoga a rodiče	21
7.1 Spolupráce	22
7.2 Komunikace.....	24
7.2.1 Asertivní jednání	27
8 Vztah rodiče a dítěte	29
9 Rodič a právo	32
Závěr	34
Seznam použitých zdrojů.....	35

Seznam příloh

- Příloha 1 – Dotazník pro děti
- Příloha 2 – Dotazník pro rodiče
- Příloha 3 – Dotazník pro pedagogy
- Příloha 4 – Vyplněný dotazník od rodiče
- Příloha 5 – Vyplněný dotazník od dítěte
- Příloha 6 – Přehled typů náhradní rodinné péče
- Příloha 7 – Výsledky výzkumu dětského scénického tance (srovnávací tabulka)

Úvod

V této práci se budu zabývat tématem rodič v zájmovém tanečním vzdělávání. Přiblížím rodičovskou úlohu, význam a funkci v jejím procesu. Poukáži na to, jak rodičovské vlivy formují dítě a odráží se v hodinách taneční výchovy. Například na jeho chování, jednání, rozhodování, spolupráce s ostatními žáky a pedagogem. Téma spolupráce a komunikace v trojúhelníku pedagog, rodič a žák je důležitá součást této práce. Nutno podotknout, že převážně hovořím o rodiči, který chce pro své dítě jen to nejlepší. Využívá svá práva, vědomosti a možnosti k naplnění rodičovských povinností. Na základě skutečnosti, že zná své dítě nejlépe, se rozhoduje a podporuje jeho zájem.

Toto téma jsem si vybrala na základě zkušeností, které jako pedagog a vedoucí soukromého tanečního studia mám. Tato pozice nezahrnuje pouze výuku dětí, ale především komunikaci s rodiči. Chtěla jsem se hlouběji ponořit a prozkoumat vrstvy, které toto téma představuje. Domnívám se, že rodič je často opomíjené téma a pedagogové taneční výchovy se s ním setkají až v praxi. Při tom je rodič jednou z hlavních složek, pro uskutečnění samotné výuky.

Zdrojem informací mi byla především pedagogická a sociální literatura. Dále vycházím z dotazníků, které podpořily mou objektivitu. Rozeslány byly zvláště dotazníky pro rodiče, děti a pedagogy tanečních kroužků. Dotazníky jsem poslala do základních uměleckých škol a soukromých tanečních studií napříč Českou republikou. (viz. Příloha 1-5) K dispozici jsem měla 51 vyplněných dotazníků. Z toho 6 dotazníků od pedagogů, 15 od rodičů a 30 od dětí. Vzhledem k tomu, že zdrojů týkajících se tématu rodiče spojené s taneční výchovou moc není, použila jsem především prameny z odborné literatury, články a texty z oblasti školství a zájmového vzdělávání. Aspekt rodiče se objevil ve výzkumu v oblasti dětského scénického tance, který vytvořil NIPOS v letech 2003-2007. (viz Příloha 7)

Jednotlivé kapitoly jsem se pokusila uvést citací, která mi byla blízká nebo vystihuje základní myšlenku.

V první kapitole se snažím vydefinovat téma rodina a rodič. Ozřejmuji její funkce a poukazuji na její vliv k dítěti, a to i ve vztahu k tanečnímu kroužku.

V kapitole o taneční výchově upřesňuji její specifika a význam. S tím souvisí i osobnost tanečního pedagoga. Zde uvádím jeho výrazné vlastnosti a charakter jeho povolání. Zmiňuji také, že rodiče i děti často nazývají pedagoga taneční výchovy různým způsobem a nemají o odlišnostech povědomí nebo mu nepřikládají váhu.

Kapitolu, *Formy výchozího zázemí*, jsem zařadila, abych poukázala na další rodinné formy, které výrazně ovlivňují jak dítě tak chod tanečního kroužku. Odlišná práva a povinnosti, které tyto formy provází, by měl pedagog vnímat a dle možností s nimi zacházet.

Důležité jsou instituce, které taneční výchovu nabízejí. Mohou se výrazně lišit a rodičům dávají možnost vybírat dle svých priorit, možností, dostupnosti a dalších aspektů, které jsou pro rodiče stěžejní. Základními organizacemi jsou základní umělecké školy, domovy dětí a mládeže a soukromá studia, kterým se věnuji v kapitole 4.

Zajímavým tématem sledávám *Typy rodičů*, které v základním schématu popisuje jejich chování, s kterým se můžeme ve školství setkat. Součástí jsou i názory dětí na rodičovskou výchovu, které zpracovala organizace UNICEF.

Co motivuje rodiče a děti k rozhodnutí zapojit se do taneční výchovy, jaká jsou jejich očekávání a podmínky popisují v kapitole 6. Velkou pomocí se spoustou zajímavých názorů mi byly dotazníky, které jsem od rodičů a dětí vybrala.

Následující kapitola je věnována spolupráci a komunikaci mezi pedagogem a rodičem. Uvádím její pozitiva a formu. Jako podkapitolu jsem k tomuto tématu zařadila pojem asertivní jednání, které může být vhodným nástrojem ke komunikaci a přináší mnoho benefitů.

Na toto téma navazuje vztah rodiče a dítěte, které je převážně ovlivněno vývojovou fází dítěte a propisuje se i do chování v rámci tanečního kroužku.

Poslední kapitola je věnována rodičovským právům a povinnostem ve školství vycházející ze školského zákona a občanského zákoníku. Zmiňuji zde palčivé téma dnešní doby a to je obžaloba učitelů. Jak tento jev ovlivňuje práci pedagogů, a jaký má dopad na žáky.

V závěru jednotlivých kapitol jsou autentické odpovědi respondentů, které se k tématu vztahují. Tímto způsobem jsem se snažila vnést do práce pravdivost a bohatou škálu názorů.

1 Rodina

Výstižnou větu použil autor Zdeněk Matějček: „*Rodina by měla pro dítě znamenat základní životní jistotu.*“¹

Rodina má nejen své odborné definice, je především důležitá svým významem a funkcí. Má svou jedinečnou roli ve formování jedince. Vše, co v dětství nabydeme, si pak můžeme nést celý život. Proto se domnívám, že rodina je jeden z nejdůležitějších milníků našeho bytí.

Pojem rodina lze například uchopit z hlediska sociálního, ekonomického, demografického, psychologického nebo pedagogického. Svou funkci má na poli biologicko-reprodukční, sociálně-ekonomické, ochranné, socializačně-výchovné, rekreačně-relaxační nebo emocionální.

V taneční výchově, jako volnočasové aktivitě dítěte se setkáváme s rodinou na více úrovních. Nahlížíme na ní z pedagogického hlediska, sociologického i psychologického. Jsme si vědomi její váhy a role pro dítě, se kterým budeme pracovat. Rodinu používáme jako zdroj ekonomického zajištění pro dítě, které za poplatek navštěvuje taneční kroužek. Vnímáme její funkce a jsme přítomni toho, zda se naplňují, jak dítě ovlivňují nebo mají-li další dopad. Pro srovnání uvádím některé definice a formulace.

Pedagogický pohled

„Rodina je nejstarší společenská instituce, která by měla být schopna plnit zejména funkci socializační, ekonomickou, sexuálně-regulační, reprodukční atd. Z hlediska výchovy dítěte je její význam především v utváření rodinného emocionálního klimatu, formování interpersonálních vztahů, utváření základních hodnot a postojů, životního stylu a etiky. Nejběžnějším modelem je takzvaná rodina nukleární, kterou tvoří oba rodiče a děti. V posledních letech se však zvyšuje variabilita rodinných typů (vlastní, úplná, neúplná, nevlastní, náhradní). V současné době se preferuje chápání rodiny jak sociální skupiny nebo společenství, která žije ve vlastním prostoru (domě), uspokojuje potřeby všech svých členů, poskytuje péči a základní jistoty všem svým dětem. Společně se školou plní významnou výchovnou funkci.“²

¹ MATĚJČEK, Zdeněk. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. 98 s. Praha: Portál, 1994. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-85282-83-6, s. 17.

² GREBÍKOVÁ, Michaela. *Bakalářská práce – Rodinné zázemí při utváření vztahu předškolního dítěte k volnočasovým aktivitám*. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně: 2010, s. 39,40.

Psychologický pohled

„Rodina je společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí.“³

Sociologický pohled

„Forma dlouhodobého solidárního soužití osob spojených příbuzenstvím a zahrnující přinejmenším rodiče a děti.“⁴

Emocionální funkce

Tato funkce je zásadní a nezastupitelná, protože žádná jiná instituce nedokáže vytvořit citové zázemí, poskytnout lásku, bezpečí a jistotu všem svým členům.

Rekreačně-relaxační funkce

Aktivity spojené s touto funkcí mají pro samotné členy rodiny, obzvláště děti, význam největší. Jak je tato funkce plněna, se projevuje v tom, do jaké míry tráví členové rodiny pohromadě svůj volný čas, jakým zájmovým aktivitám se věnují nebo jak tráví dovolené či prázdniny.⁵

1.1 Rodič

Za každé dítě odpovídá zákonný zástupce, kterým je nejčastěji rodič. V této práci se dotkneme především všestranného vývoje a vzdělání, které jsou úzce spjaty s taneční výchovou. Zde všude má rodič své místo. Pokud hovoříme o rodiči podporujícím a loajálním vůči pedagogovi, jejich společný postoj posílí důvěru a vnímavost dítěte. Jde především o matku a otce dítěte, kteří plní formální i neformální povinnosti. Ty jsou spojeny s podporou dítěte i pedagoga. Rodič je v tomto případě hybatelem a partnerem taneční výchovy. Přivádí dítě na kroužek, vyzvedává ho, vyplňuje formuláře, platí kroužek, pořizuje taneční úbor, povzbuzuje dítě, obdivuje ho, těší se na nové zážitky dítěte a zajišťuje další věci spojené s taneční výchovou.

³ HARTL, Pavel. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-803-1, s. 230.

⁴ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0, s. 206.

⁵ KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

2 Taneční výchova

„Tanec není, jak se někteří snaží věřit, soubor kroků více méně libovolných, jež jsou výsledkem mechanických kombinací a jež, mají-li užitečně sloužit k technickým cvičením, neměly by si činit nárok na to, tvořit umění, ježto jsou jen prostředkem ne cílem.“⁶

Taneční vzdělání je velice rozmanitá oblast. Zahrnuje mnoho žánrů a stylů od baletu až po hip-hop. V této práci se zaměříme na taneční výchovu jako směr, který komplexně rozvíjí dítě, jak v osobnostním směru, tak fyzickém. Je to mimořádný výchovný prostředek, který otevírá cestu k sebevyjádření každého jedince.⁷

Bavíme-li se o taneční výchově, jde především o výuku dětí 4-18 let, která je pro ně volnočasovou aktivitou v amatérské rovině s uměleckým zaměřením. Podstatou je všestranný rozvoj dítěte. Dítě pracuje na svém fyzickém i duševním vývoji. Skrz svou fantazii jsou děti schopné improvizovat, lépe chápou pohyb v průpravných cvičeních i pohybových hrách. Svou tvořivostí se naučí chápat pohyb v její podstatě. Taneční výchova v sobě zahrnuje mnoho významných a užitečných bodů. Samozřejmostí je práce s tělem, která kultivuje pohyb. Správné držení těla je základ, který si přeje pro své dítě každý rodič. Děti zde pracují se základními tanečními technikami a žánry. Naučí se vnímat prostor, který se snadno promítne do jejich běžného života. Můžou pracovat s hudbou, v ideálním případě korepeticí, která je nenahraditelná oproti hudbě reprodukované. Děti se naučí, jak vnímat hudbu a proč. Dalším aspektem, který taneční výchova přináší je určitá kultura osobnosti. Ohleduplnost, etiketa, spolupráce jsou součástí, pokud pedagog na tyto body myslí a rozvíjí je.⁸

2.1 Pedagog taneční výchovy

V knize Roberta Čapka se píše toto: *„Žáci nejsou ve škole proto, aby byly diváky na představení jednoho herce! Oni sami mají hlavní roli.“⁹*

Tato myšlenka představuje fakt, že pedagog by měl v dětech vzbuzovat pozitivní emoce a zájem o věc. Ideální cestou je hra. Toto obzvláště platí pro taneční výchovu, kdy hravou formou v dětech podněcujeme fantazii a rozvíjíme je. Pedagog by neměl předvádět tzv. „one man show“ a žáky bavit, ale se zaujetím a kreativním způsobem je učit.

⁶ DUNCANOVÁ, Isadora. *Tanec*. 14. svazek, edice Terpsichora. Praha-Smíchov: Pragotisk, 1947, s. 17.

⁷ BLAŽÍČKOVÁ, Eva. *Metodika a didaktika taneční výchovy*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2004. Texty pro distanční studium. ISBN 80-7290-166-4.

⁸ ŠVANDOVÁ, Lenka. *Taneční výchova pro předškolní děti*. Praha: NIPOS-ARTAMA, 2015. ISBN 978-80-7068-234-0

⁹ ČAPEK, Robert. *Uč jako umělec: malá kniha o velkých vzdělávacích myšlenkách*. Ilustroval Radek PETŘÍK. V Brně: Jan Melvil Publishing, 2020. Briquet. ISBN 978-80-7555-105-4, s. 51.

Pedagog taneční výchovy by si měl být vědom, že jeho role není naučit děti především taneční kroky a vytvořit z nich profesionální tanečníky. Jejich úkolem je dítě přimět k hledání vlastní cesty projevu skrz pohyb.¹⁰

Měl by mít určité vlastnosti, které se liší od běžného pedagoga, nezabývající se uměleckou disciplínou. Osobnost pedagoga je tedy klíčová pro kvalitu výuky.

Pedagog musí být kvalifikovaný, to znamená mít adekvátní vzdělání. Pedagog, který se věnuje tanci, by měl prohlubovat své praktické dovednosti, měl by se neustále vzdělávat a obohacovat své poznatky. Mít povědomí o aktuálních zákonech a normách. Ovládat různé taneční techniky. Důležitý je všeobecný přehled, znalosti z pedagogiky, psychologie i anatomie. Mapuje aktuální dění v divadlech a zajímá se o kulturu napříč uměleckými obory, aby mohl přinášet podněty dětem. Orientovat se v problematice rodiny a sledovat trendy ve výchově. Pedagog je pro dítě vzorem, to znamená, že pedagog, by měl dbát na to, jak vypadá, jak se chová, jaký dává dítěti příklad a vzor. Dále by měl umět pracovat s hlasem pro ovlivnění hodiny, pro udržení pozornosti dítěte, pro motivaci, práci s pochvalou, či připomínkou. Vycítit aktuální rozpoložení dětí a následně přizpůsobit obsah hodiny. Být hravý, napojit se na dětskou duši kreativitu a fantazii. Schopnost analyzovat a následně strukturovat cíle v hodině. Vytvořit pocit bezpečí pro děti, a to nejen v prostoru a prostředí, ale i v jasných pravidlech v hodině, které děti k tomuto pocitu potřebují. A v neposlední řadě umět komunikovat s rodiči. Podávat informace určitou formou a způsobem. Rozpoznat talent a nabídnout cestu k jeho rozvoji.¹¹

Ráda bych zmínila, že na poli výuky dětí existuje mnoho termínů a označení pro dospělého jedince, který má určité vzdělání nebo pracuje v instituci podle nějž je označován. Jde o instruktora, trenéra, lektor, učitele nebo pedagoga. Některé děti ani rodiče tyto označení nerozlišují a můžeme se setkat s tím, že učitelku baletu oslovují výrazem trenérka. Toto označení je vhodné pro sportovní odvětví, kterým umělecký tanec není. Kvalifikovaná osoba, která se zabývá výchovou a učením jiných osob, je učitel potažmo pedagogický pracovník, který působí na různých stupních a typech škol. Co se týče označení lektor, odpovídá pedagogickému pracovníkovi, který vyučuje na vysoké škole především cizí jazyky nebo

¹⁰ BLAŽÍČKOVÁ, Eva. *Metodika a didaktika taneční výchovy*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2004. Texty pro distanční studium. ISBN 80-7290-166-4.

¹¹ JANEČEK, Václav. *Úvod do taneční pedagogiky*. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2013. ISBN 978-80-7331-267-1.

odborník zabývající se vzděláváním dospělých. Tedy ani toto označení není pro obor tance vhodné.¹²

¹² PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.

3 Formy výchozího zázemí

Autor Zdeněk Matějček tvrdí, že: „Dítě za své rodiče přijímá ty, kdo se k němu jako mateřsky a otcovsky chovají – a je pro ně zcela nepodstatné, zdali tihle „jeho“ lidé na to mají či nemají potvrzení z porodnice.“¹³

Tato myšlenka je velice přívětivá ke všem lidem, kteří se rozhodnou dětem poskytnou péči, lásku a zajistit jim bezpečí. Také pracuje s myšlenkou, že svět není černobílý a děti si najdou svou cestu k lidem, kteří s nimi mají jen ty nejlepší úmysly.

Výchozím zázemím mám na mysli prostředí, ze kterého žák přichází do tanečního kroužku tedy formu rodinné péče. Ta ovlivňuje jeho chování, vnímání, chuť učit se, spolupracovat atd. Dalším rozměrem je formálnost, kterou je též zapotřebí vést v patrnosti. Pedagog by měl být informován, aby předešel konfliktům a případným omylům po sociálně-právní stránce. Samozřejmě ne každou instituci toto bude nutně zajímat. Někomu stačí přihláška se jménem, adresou, věkem, kontaktem a poplatky. V případě soukromých studií se toto řeší méně než v sektoru státních organizací. Informace, kdo dítě právně zastupuje, by se mělo vědět. Mysleme například na to, koho oslovit v případě úrazu dítěte, zásahu záchranné zdravotní služby nebo dalších situací, které mohou nastat. Každá forma má svá specifika a ta se mohou promítat do průběhu taneční výchovy, například pokud bude dítě veřejně vystupovat.

I když zde hovoříme především o rodiči, ráda bych zmínila i další formy, se kterými se pedagogové mohou setkat.

Péče jiné osoby (svěřenectví)

Pokud žádný z rodičů nemůže plnohodnotně pečovat o dítě, soud toto dítě svěří jiné osobě, která má pro dítě dostatečné zázemí. Ve většině případech jde o příbuznou osobu dítěte. Rodičům nadále náleží veškerá práva na dítě, jsou jeho zákonnými zástupci a mají k němu vyživovací povinnost určenou soudem. Pečující osoba může dítě zastupovat a rozhodovat pouze v běžných záležitostech, vždy se souhlasem a informovaností rodičů.

Pěstounská péče

Pěstounská péče má různé formy. V základě jde o poskytnutí rodinného zázemí a péče dítěti, které nemá rodiče tohoto schopné. Rodičům nadále náleží práva na veškeré informace o dítěti. Stejně tak určitá vyživovací povinnost. Pěstoun má právo rozhodovat za rodiče jen v běžných

¹³ MATĚJČEK, Zdeněk. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. 98 s. Praha: Portál, 1994. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-85282-83-6, s. 16.

záležitostech a dítě zastupovat. Pěstounská péče, která je svým způsobem zaměstnáním, na které se vztahují jistá pravidla, zaniká při dosažení plnoletosti dítěte.

Poručenství, pokud poručník o dítě osobně pečuje

Poručník funguje na principu rodiče. Má stejná práva a povinnosti v běžných záležitostech. Avšak při zásadních rozhodnutích o dítěti je kompetentní soud, který dané věci schvaluje.

Osvojení

Osvojením vzniká mezi dítětem a touto osobou rodičovský vztah s veškerými jeho právy a povinnostmi.¹⁴

S tím souvisí i skutečnost, že děti do tanečního kroužku mohou přicházet z různých prostředí. Jež jsou výchovné ústavy, zařízení jako například dětské domovy. Ty též budou zahrnovat právní specifika, se kterými je nutno počítat.

Střídavá péče

Takto se nazývá stav, kdy o dítě stejným dílem pečuje střídavě jak matka, tak otec.

S touto formou se setkáváme jako pedagogové zřejmě nejčastěji. Obzvláště důležité je, aby se oba rodiče shodli na tom, že budou dítě v tanečním kroužku podporovat. To znamená dovolit mu kroužek navštěvovat, zajistit mu dopravu a další věci s tím spojené. Obtížně se nastupuje do jakéhokoli kroužku s tím, že dítě může chodit pouze ob týden, protože druhý rodič s kroužkem nesouhlasí. Bohužel i s těmito návrhy se pedagogové setkávají. Tyto podmínky jsou v rukou tolerantního pedagoga a dohodě mezi rodičem a školou. Tito rodiče oslovují častěji soukromá studia, kde nalézají schůdnější cesty.

Náhradní rodina, ač se může zdát, že jde o něco umělého, je stejně plnohodnotná jako rodina vlastní ba v mnoha případech i lepší ke vztahu k dítěti. Lidé, kteří se rozhodnou přijmout do svého života dítě, které není biologicky jejich, jsou nesobečtí, morální a vyspělí. Ať už jde o rodinu vlastní či nevlastní, není to jen ona, která dítě pomáhá utvářet. Samozřejmě jde o silný vliv, má nenahraditelnou úlohu v dávání lásky, bezpečí, utváření vzorců, výchově, vzdělání a tak dále, což má podíl na tvoření jeho osobnosti. Na prospěch dítěte se též odráží škola, kamarádi a prostředí, které ho obklopuje.

¹⁴ *Formy náhradní rodinné péče.* MPSV. Dostupné z <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece>, [online]. 1.2.2023 [cit. 2023-04-05]

Pedagogové většinou nezjišťují předem, z jakého prostředí děti pochází, byť tuto informaci shledávají za důležitou. V průběhu roku se tato skutečnost na základě chování dětí projeví. Pokud to má význam a pedagog vycítí, že by se měl pít po dostatečných informacích, které by přispěly k pozitivním výsledkům, poté se o situaci zajímá a dle uvážení s ní nakládá.

Na dotaz: „Je pro vás důležité znát prostředí a poměry, ze kterého vaši žáci do výuky přicházejí?“ odpověděli pedagogové takto:

„Většinou, ano. Ne, že bych se dožadovala výkladu rodinných vztahů, ale v průběhu vyučování většinou vyplyne, kdo je z větší rodiny a je třeba zvyklý na sourozence. Kdo je naopak z rodiny, kde jsou rozvedení rodiče (projevuje se občas na chování nebo organizaci docházky do výuky.)“

(Magdaléna – Černošice)

„U nových dětí nezjišťuji nic dopředu, většinou to poznám v hodinách. Jsou ale rodiče, kteří mi řeknou na začátku, pokud je situace v nějakém ohledu náročnější. Pokud vidím nějaký problém, zkouším se na to více zaměřovat v hodinách, ptát se a konzultovat daný problém s rodiči.“

(Miroslava – Sedlčany)

„Někdy se to hodí, abyste pochopili jejich chování a přístup, který byste měli zvolit.“

(Kateřina – Litoměřice)

4 Organizace zájmového tanečního vzdělávání

Eva Blažičková uvádí jako jedno ze specifíků tance tento: „*Ne každý pohyb je tanec, stejně jako čára není kresba, nota není hudba.*“¹⁵

Taneční výchovu jako zájmové vzdělání zajišťují školská a mimoškolská zařízení. Jednotlivé organizace mají jiné programy, náplň i cíle. Existuje nepřehledné množství tanečního vzdělání. Liší se v mnoha věcech, například žánru tance, vzdělání pedagoga, ceny atd. Rodič si tak může vybrat pro své dítě taneční kroužek dle svých možností a priorit. Někteří rodiče na výběr nemají a volí z dostupnosti. Například pokud bydlí v malém městě či vesnici, kde možnosti výběru nejsou tak velké nebo žádné.

4.1 Taneční výchova na ZUŠ

Základní umělecké školy se řídí rámcovým vzdělávacím programem pro základní umělecké vzdělání (RVP ZUV) zpracované ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy (MŠMT ČR).

Základem jsou tři základní kompetence, které jsou společné pro všechny umělecké obory:

- „kompetence k umělecké komunikaci, kterou lze chápat jako ovládnutí tanečního „řemesla“
- kompetence osobnostně sociální, kterou lze chápat jako umění sebevyjádření a sebereflexe, spolupráce a odpovědnost v kolektivu
- kompetence kulturní, kterou lze chápat jako pěstování vztahů ke svému místu, předávání zkušeností a dovedností dále.“¹⁶

Mají tedy určitý program, obsah a cíl výuky. Jde o koncept a systém státní školy, kde jsou daná pravidla a povinnosti. Pedagogové by měli disponovat kvalifikovaným vzděláním. Děti jsou přijímány na základě výběrového řízení, pokud prokážou dostatečné předpoklady a talent pro studium, nicméně v tomto ohledu nebývají školy nikterak přísné a spíše berou v potaz kapacitu třídy a věk dítěte. Nesou tedy určitou prestiž a status, jak pro rodiče, tak dítě. I když jde o vzdělání za úplatu, cena je přijatelnější než v soukromých studiích. Rodič tedy může předpokládat, že jeho dítě je připravováno na neprofesionální uměleckou činnost. Nebo naopak dostane adekvátní přípravu k přijímacímu řízení na konzervatoř, pokud se chce tanci později věnovat na profesionální úrovni.

¹⁵ KLEMENTOVÁ, Kateřina. *Celostátní konference tanečních oborů na ZUŠ: Klíčové kompetence tanečního pedagoga*. Pam pam, čtvrtletník scénického tance, ročník XV, číslo 3-21 (44), prosinec 2021. ISSN 1803-103X, s. 10.

¹⁶ Tamtéž, s. 14.

Základní umělecké školy mají podobný řád a chod jako školy základní. Rodiče jsou tedy zvyklí na určitý model a nemají problém ho dodržovat. Počítají s tím, že děti musí splnit určitou docházku a studijní povinnosti. Rodiče musí děti řádně a včas omlouvat, pokud nemohou na hodinu přijít. Rodič musí doložit informace, které škola požaduje (kontakty, osobní údaje, zdravotní pojištění) a v případě změny je povinen to ZUŠ nahlásit a aktualizovat. Též by měl hlásit zdravotní stav dítěte. Dále by se měl zajímat o prospěch žáka skrz elektronickou žákovskou knížku, kterým většina škol disponuje nebo jiným způsobem, které škola nabízí. Je dán pravidelný čas a přestávky dle rozvrhu školy. Každá ZUŠ má i pravidla pro pohybování v budově. Otevírání školy, požární předpisy a jiné směrnice, se kterými jsou žáci i rodiče seznámeni a stvrzují jejich dodržování podpisem při nástupu žáka do ZUŠ na příslušné formuláře. Co se tedy týče základních uměleckých škol pravidla jsou jasně stanovena ve školních řádech, podléhají právním normám a zákonům, které musí rodiče dodržovat. V opačném případě má škola právo žáka vyloučit nebo vyvodit patřičné důsledky. Výsledky žáků se dokládají formou vysvědčení v pololetí a na konci školního roku.

4.2 Domy dětí a mládeže (DDM)

Domy dětí a mládeže jsou střediska s volnočasovými aktivitami. Často jde o městem podporovanou instituci, jak po finanční stránce, tak organizační. Tyto střediska nemají rámcový vzdělávací program, ale řídí se školním vzdělávacím programem (ŠVP), plány a osnovami, které si každé středisko sestavuje individuálně, a proto se mohou od sebe výrazně lišit. Tedy pod názvem „Kroužek moderního tance“ může být jeho mnoho podob dle zaměření lektora. Interní pedagogičtí pracovníci by měli mít kvalifikované vzdělání zaměřené na volnočasovou pedagogiku. Lektoři, kteří jsou externími pracovníky, často bývají pouze proškolení a nemusí mít odborné vzdělání, které od nich není vyžadováno. Do kroužku může být snadno přijato každé dítě bez ohledu na jeho schopnosti a nadání. Kritériem pro přijetí je dostatečně volná kapacita kroužku, věk a uhrazená platba. Jde tedy o zájmovou činnost, která nemá vyšší umělecké cíle, ale snaží se smysluplně zaplnit volný čas dětí. Finanční náročnost se též liší dle nastavení kroužků ředitele středisek. Do ceny se promítá podpora města nebo dotace z kraje. Pravidla a povinnosti žáků, rodičů i učitelů jsou zaneseny ve vnitřním řádu každého střediska, kterým se musí řídit. Domy dětí a mládeže podléhají právním normám a stanovám určeným školním zákonem. DDM plní funkci výchovně vzdělávací a rekreační. Její účel je vyplnění volného času pro děti, mládež i dospělé.

4.3 Soukromé školy a studia

Tato skupina bývá pro rodiče finančně nejnáročnější. Zároveň jim dává volnější režim. Rodič a dítě se stává spíše klientem.

Soukromá studia jsou závislá na počtu dětí, a tak v mnoha ohledech vycházejí rodičům a dětem vstříc v jejich požadavcích a přístupu. Samozřejmě záleží na každém soukromém studiu, jak si tyto parametry nastaví, a jak moc si nechá od rodiče zasahovat do režimu výuky svými požadavky. Soukromá studia nepodléhají žádné předloze výuky. Její průběh, obsah, program a cíl si určují studia s pedagogy sami. Vyučující v soukromém studiu může být pouze školený v oboru, nemusí mít ale také vzdělání žádné. Naopak častěji se shledáváme se skutečností, že soukromá studia a školy mohou být velice kvalitní s vynikajícími pedagogy. Další stránka soukromého studia, které rodiče často využívají, je poskytování individuálních lekcí. Využívají je k přípravě talentových zkoušek na taneční školy nebo soutěže. Je tedy opět na rodiči, aby podle svých priorit a možností našel pro své dítě vhodnou variantu. Soukromá studia si chod a řád určují sama. Často využívají svůj sestavený školní řád, který přikládají k přihlášce. Podpis zákonného zástupce stvrzuje, že je seznámen s pravidly studia a je ochoten je dodržovat.

Ve školních řádech, vnitřních řádech a jiných stanovách napříč organizacemi je rodič obeznámen se základními ustanoveními, všeobecnými pravidly prostorů a užívání tanečních sálů, bezpečnostními a hygienickými zásadami, platbou, poskytováním a zpracováním osobních údajů a dalšími ustanoveními, kterými škola disponuje. Také mají možnost nahlédnout do osnov a plánů na školní rok, aby měli představu, jaká bude taneční náplň jejich dítěte.

Všechny organizace se mohou účastnit soutěží, kurzů, kulturních akcí a dalších aktivit, které nabízí nebo jsou na ně zaměřeny. Některé organizace jsou vyhlášené svými aktivitami v soutěžích, a jsou atraktivní pro rodiče, kteří tuto aktivitu berou pro své děti jako prioritu. Některé organizace jsou spojené s aktivitou města, a tak často vystupují na slavnostech a kulturních akcích s ním spojené. To jsou tedy další parametry, ve kterých se organizace liší a rodiče k nim přihlížejí.

5 Typy rodičů

„Rodiče by nikdy neměli zapomínat, že nevychováají své dítě pro sebe, ale pro život.“¹⁷

Každé dítě si do tanečního kroužku přináší podle vzoru své rodiny, určité sociální cítění a chování. V taneční výchově se můžeme setkat s nejrůznějším působením rodičů na dítě. Zahrnuje to určitou komunikaci mezi rodičem a dítětem, vzájemné porozumění, požadavky, nároky, tresty, odměny atd.

Každé dítě je jedinečné a vyžaduje určité potřeby, ty rodič respektuje nebo nikoli. Styly výchovy, které dítě ovlivňují, mohou být rozmanité. To nám může objasnit chování dítěte v hodině, jeho povahu nebo pochopit požadavky rodičů. Jaký styl výchovy si rodiče nastaví, určují jejich zkušenosti, vlastnosti, tradice země a jiné faktory. Samozřejmě jejich postoj se může změnit v důsledku okolností, věku nebo přibývajících zkušeností.

Můžeme si uvést některé příklady výchovy, které jsou známé, byť některé mohou být nevhodné či méně vhodné.

Optimální výchova je, pokud vztahy mezi dítětem a rodiči jsou přátelské a demokratické. Rodina spolu tráví čas při společných aktivitách. Tresty jsou spíše výjimečná záležitost a použity přiměřeně. Děti tak dosahují větší svědomitosti, vytrvalosti a stability.

Striktní výchova z dítěte dělá osobu uzavřenou a méně sebevědomou. Příčinou je, že dítě nemá v takové rodině žádné slovo.

Rozmazlující výchova, se kterou se v této době často setkáváme, je považována za nevhodnou. Díky tomu, že rodič dítěti dopřeje vše, co si zamane, se stává nesamostatné a v budoucnu může mít problémy s uplatněním.

Perfekcionistická výchova po dítěti vyžaduje jen ty nejlepší výkony. Netoleruje individuální vlastnosti dítěte. Nebere v potaz jeho věk a tresty za neúspěch jsou běžná záležitost.

V odborné literatuře se tímto tématem zabývá mnoho autorů. Mezi takové patří například K. Lewin, J. Čáp, D. Baurmind, E. S. Schaefer, B. Rotterová.

¹⁷ Citát od Marie Kyzlinkové, dostupné z <https://citaty.net/autori/marie-kyzlinkova/> [online]. [cit. 2023-04-05]

Kurt Lewin, známý psycholog, pojmenoval tři styly výchovy na základě výzkumu z roku 1939. Autokratický styl, integrační a liberální. Tyto styly daly základ pro další výzkum a vývoj odborníkům zabývající se touto problematikou.

Autokratický styl

Jedná se též o pojmenování autoritativní styl výchovy. Rodič v takovém případě působí na dítě dominantním způsobem. Určuje jeho zájmy bez motivace, využívá fyzického nebo psychického nátlaku pro manipulaci s dítětem. Jde o necitlivé zacházení, které vede k neschopnosti být silná a samostatná osobnost.

Liberální styl

Opakem je tento styl, kde rodiče jsou spíše pasivní a nedůslední k výchově dítěte. Nekladou na děti žádné nároky, nevedou je k plnění povinností a nechávají jim volnost bez pravidel. Takové dítě může v budoucnu trpět nedostatkem iniciativy, roztržitou pozorností nebo neschopnosti se rozvíjet.

Integrační styl

Též se můžeme setkat s názvem demokratický. Bývá nejlépe hodnocen, protože vychovává sociálně zralou osobnost. Zahrnuje v sobě autokratický styl i liberální, přiměřeně bere od každé a neupíná se pouze jedním směrem. Děti jsou vedeny k prosazování vlastních nápadů, názorů a pohledů na věc. Rodiče dítě podporují a naslouchají mu. Snaží se být pro něj co nejlepším vzorem.¹⁸

Zajímavé jsou názory a vzkazy dětí rodičům, který na základě situační analýzy dětské populace vypracoval UNICEF.¹⁹

Děti přiznávají, že rodiče pouze zkouší a nepotřebují být rozmazlováni. Cítí se bezpečně, pokud jsou rodiče na ně přísní a pevní. Jsou si vědomy kompetence, kterou rodiče mají pro vytvoření jejich správných návyků. Při výchově na ně působí síla soukromí a klidu než hubování na veřejnosti. Co se týče zveličování dětských chyb, ztrácejí tím děti smysl pro hodnoty. Pokud se děti k rodičům vyjadří s nenávistí, není to myšleno na ně, ale na moc, kterou na děti působí. Děti se chtějí naučit jednat v obtížných situacích a uvítaly by méně angažovanosti rodičů při jejich ochraně.²⁰

¹⁸ LOJDOVÁ, Andrea. Bakalářská práce – *Styly výchovy v rodině*. Masarykova univerzita: 2016.

¹⁹ United Nations Children's Fund (pod zkratkou UNICEF) je součástí Organizace spojených národů, specializovanou na programovou pomoc strádajícím dětem celého světa a na krizovou pomoc v situacích katastrof.

²⁰ MATĚJČEK, Zdeněk. *Škola rodičů*. Praha: Maxdorf, 1997. ISBN 80-85912-29-5.

6 Výběr tanečního kroužku

Isadora Duncanová se k dětskému tanci vyjadřuje takto: „*Aby dítě rozumělo tanci, musí být jeho energie řízena cestou přirozených vlastností a schopností jeho mladé bytosti. Vůbec není třeba žádat po něm veliké úsilí, stačí, necháme-li je dýchat a radostně žít a pečujeme-li jediné o harmonii jeho těla.*“²¹

Ať už tedy dítě nastoupí do jakéhokoli tanečního prostředí, měli bychom pečovat o jeho přirozenost.

Na výběr tanečního kroužku se můžeme podívat z pohledu hlavních iniciátorů. A to z pohledu dětí a pohledu rodičů. Ty vedou k tanci určité důvody a mají různé motivace.

6.1 Motivace

Pokud hovoříme o dětech v předškolním věku, jejich cestě k tanečnímu kroužku předchází přirozené vyjádření tancem v domácím prostředí. Ve většině případů děti chtějí chodit na taneční kroužek, protože je tančit baví. Chtějí se hýbat, rozvíjet své pohybové nadání a jsou rádi v kolektivu s dětmi. Existuje i opačný přístup a to ten, že děti jsou ke kroužku nuceni, většinou rodiči, kteří upřednostňují své zájmy před zájmy dítěte. Tito rodiče, kteří zvolí taneční kroužek pro své dítě a jsou hlavním iniciátorem oni, většinou vidí více jeho benefitů nebo si realizují skrz dítě své nenaplněné sny.

Jiní rodiče a je jich odhadem 10 % (podle výzkumu na poli dětského scénického tance, kterou vypracoval NIPOS v letech 2003-2007), chtějí dítěti poskytnout harmonický vývoj formou estetického vlivu taneční výchovy. Volí tak kompenzaci k situaci a fenoménům dnešní mládeže. Konzumní zábava formou diskoték a párty, které do jisté míry mladí lidé upřednostňují před společensky kultivovanějšími tanečními, dítě neobohacuje na umělecké ani kulturní úrovni.²²

Děti školního věku si většinou taneční kroužek vybírají samy a jsou tedy hlavními iniciátory pro jeho prosazení před rodičem. Hlavním spouštěčem je záliba v tanci, následování kamaráda, který již do kroužku dochází nebo vlastní umělecká realizace.

²¹ DUNCANOVÁ, Isadora. *Tanec*. 14. svazek edice Terpsichora. Praha-Smíchov: Pragotisk, 1947, s. 15.

²² CVEKLOVÁ, Bohumíra a Jiří LÖSSL. *Dítě v tanci: Child in dance* : taneční kompozice pro děti a děti ve fotografii: přehlídka dětského scénického tance v letech 2005-2011. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, útvar Artama, 2013. Pohyb. ISBN 978-80-7068-270-8.

Z dotazníků vyplývá, že rodiče dětí předškolního věku vybírají taneční kroužek na základě několika shodných parametrů. Ve většině případech se shodli na předpokladu, že jejich děti rádi tančí, o tanec se zajímají, vyhledávají ho a s tím i příležitosti k jeho prezentaci. Mají rádi pohyb a všeobecnou pohybovou aktivitu a tanec dětem nabídnou jako možnou cestu. Jako dalším důležitým aspektem je fakt, že tanec vypracovává správné držení těla, kterého si jsou rodiče vědomi a velice o tento benefit stojí. Důležitou součástí pro většinu rodičů je vyhovující vzdálenost od místa bydliště nebo školy. S tím souvisí bezpečný a možný dojezd dětí, pokud budou kroužek navštěvovat samy bez doprovodu rodičů. Případně jim jde o logistické přesuny z práce, vyzvedávání dětí ze školek, škol a následný přesun do kroužku. Dalším důležitým kritériem pro rodiče je kvalitní pedagog. Především dají na reference a doporučení od přátel a známých.

Na dotaz: „Proč jste pro vaše dítě zvolili taneční kroužek?“ Odpovídají rodiče takto:

„Od malička chtěla dcera tančit, měla vzor i ve starší sestře, která tančila, doma stále tancovala. Také jsme chtěli, aby se děti věnovaly nějaké pohybové aktivitě.“

(maminka – Hradec Králové)

„Rozvoj pohybových dovedností, správné držení těla, učí cit pro rytmus i hudbu. Také je to kroužek s možností kolektivní i individuální výuky. A také z osobních důvodů – pro mne samotnou je tanec součástí mého života, téměř všechny jeho styly – ráda se na něj dívám, o některé se pokouším a chtěla jsem tento svět otevřít i dcerám.“

(maminka – Hradec Králové)

„Dcerka ráda tančuje a celkově se ráda pohybuje, proto jsme hledali vhodný taneční kroužek, který není daleko od našeho bydliště.“

(maminka – Praha)

Děti k otázce „Co je pro tebe největší motivace k tanci?“ se vyjádřily takto:

„Ráda se hýbu a poslouchám hudbu.“

(Ingrid, 9 let)

„Pro mě je velká motivace, když vidím nějaké starší ročníky nebo někoho jiného, jak to umí, tak si vždy říkám, že bych to takhle jednou chtěla umět také.“

(Agáta, 13 let)

„Tančit na přehlídce se skupinou.“

(Natálie, 14 let)

„Poznávání svého těla, sama sebe, pocity, emoce, uvolnění, pohyb, tanec, objevování, cítění svého těla.“

(Šárka, 18 let)

6.2 Předpoklady a očekávání

Rodič předpokládá, že se v kolektivu tanečního kroužku bude jeho dítě osobnostně rozvíjet, a to zejména po stránce estetické a morální. Bude pěstována jeho odpovědnost, komunikativnost, samostatnost a umožní mu postavit se k určitým životním úskalím. Hlavním předpokladem je, že taneční kroužek bude děti především bavit. Očekávají milý a profesionální přístup pedagogů. Samozřejmostí je bezpečnost pohybů i prostředí, ve kterém se děti nacházejí. Kvalita zázemí pro rodiče i děti je tedy další důležitý předpoklad. Rodiče si ve většině případů uvědomují, že nejde o výchovu profesionálních tanečníků a nekladou tak na děti ani pedagoga přehnané nároky. Oproti běžné škole, kde jsou rodiče informováni o prospěchu dítěte, mapují jeho pokroky, úspěchy, zvládnutí probírané látky, se zde naopak předpokládá volnější zapojení rodiče. I když jsou rádi informováni o dění v tanečním kroužku, není na ně kladena zátěž jako v běžných školách.

Dle Ericha Petláka rodiče od pedagoga především očekávají rovné zacházení, podporu ve vzdělání, pomoc učitele a vstřícnost při řešení problémů, individuální přístup k jejich dítěti, objektivní hodnocení žáků, vysokou kvalifikovanost, využívání didaktických i ostatních dovedností pedagoga a zájem o neformální spolupráci s rodiči.²³

Na dotaz: „Jaké jsou vaše očekávání?“ rodiče reagovali takto:

„Milý přístup pedagogů, všestranný rozvoj pohybu v taneční oblasti.“

(maminka – Hradec Králové)

„Odborné a příjemné vedení.“

(maminka – Praha)

„Všeobecná výchova ke vkusu, pohybu a zájmu.“

(otec – Ústí nad Labem)

²³ ČAPEK, Robert. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada, 2013. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4640-1.

6.3 Požadavky a podmínky

Asi každý rodič chce pro své dítě jen to nejlepší. Má tedy určité požadavky nebo podmínky, které vyhoví jeho potřebám, potažmo potřebám dítěte.

Za zcela legitimní a nezbytné se považují podmínky zdravotní. Rodiči tedy záleží na informaci, zda dítě s diabetem či epilepsií může za těchto podmínek kroužek navštěvovat. Zda o něj bude řádně postaráno v případě, že se u něj projeví nějaké známky kolapsu, zda pedagog na to bude připravený a dokáže situaci zvládnout.

Rodič, který směřuje své dítě na profesionální taneční dráhu, má k pedagogovi též výhradní podmínky. Žádá tedy po pedagogovi zvláštní zaměření na dítě, směřování jeho talentu a individuálního přístupu.

Důležitým požadavkem je četnost hodin tanečního kroužku. Ten je samozřejmě u každého jiný, ale záleží především na logistických aspektech organizace rodiny. Rodiny s více dětmi nebo více aktivitami upřednostňují spíše jednu hodinu týdně. Naopak rodiče, kteří chtějí dítě v tanci maximálně rozvíjet bez ohledu na jeho budoucí profesionální taneční kariéru, požadují minimálně dvě hodiny týdně.

Podmínkou pro přihlášení dítěte do tanečního kroužku je možnost uplatnění v tanečních soutěžích. I tento prvek hraje svou roli při výběru tanečního kroužku.

Možnost vystupovat a seznámit tak dítě s prostředím jeviště je samozřejmá součást taneční výchovy, avšak i na tento požadavek rodiče kladou důraz a často se o její formu zajímají.

Všeobecně se rodiče shodují na podmínce, aby kroužek děti především bavil. Měly tak všeobecnou pohybovou průpravu, seznámily se základními tanečními směry jako balet, folklor a moderní tanec. Naučily se vnímat své tělo a našly k němu vztah. Rozvíjely lásku k tanci, pohybu, umění a kultuře. Nejvíce rodiče zmiňují držení těla a spokojenost jejich dětí v tanečním kroužku.

Na dotaz „Jaké požadavky od rodičů dostáváte?“ odpověděli pedagogové takto:

„Požadavků příliš nedostávám, respektive pokud nějaké přichází, jsou většinou od nejmenších dětí, které s tancem v tanečním oboru začínají a rodiče se dožadují vystoupení.“

(Magdalena – Černošice)

„Rodiče většinou s konkrétními požadavky nechodí, pokud se nejedná o výjimky, kdy se děti chtějí tanci věnovat profesionálně. V takovém případě projednáváme specifika tanečního profesionálního vzdělání, možnosti, podmínky a eventuální individuální výuku. Standardně a všeobecně rodiče chtějí, aby se děti hýbaly, naučily se tančit, byly muzikální, vystupovaly na jevišti...“

(Markéta – Hradec Králové)

„Většinou žádné. Pokud ano, týká se zdravotních problémů např: diabetik, epilepsie.“

(Miroslava – Sedlčany)

7 Vztah pedagoga a rodiče

Autor Robert Čapek nabádá učitele ve své knize k tomuto: „*Pamatujte, že každé dítě je jinak nadané a že každé pro někoho znamená celý svět*“.²⁴

Tato myšlenka tkví v zachování individuality jedince. To je úkol pedagoga, který by měl rozeznat, jaká je silná stránka každého dítěte. Rodič si přeje, aby jeho dítě vynikalo, bylo nejlepší, směřuje ho k tomu a přinejmenším si to alespoň přeje. Pokud pedagog objeví výjimečnost dítěte, každý rodič to ocení.

Ideálním vztahem mezi pedagogem a rodičem je spojenectví. Spolupráce, která si klade za cíl blaho dítěte. Pracujeme zde s myšlenkou, že každý rodič chce pro své dítě to nejlepší. Oba by měli mít na paměti, že tak jako pedagog je odborníkem na vzdělání, rodič je odborníkem na své dítě. Brát tedy v potaz rady od rodičů je užitečné a pedagog by je neměl podceňovat. Avšak na půdě školy, a samozřejmě i taneční, by měl pedagog přebrat iniciativu nad spoluprací. Vedení formy je v jeho kompetenci. Vzájemná podpora může být prospěšná na mnoha úrovních. Především je ku prospěchu dítěte, a to vede ke spokojenosti rodiče i pedagoga.

Aktivní zapojení rodiče je nástroj pedagoga, jak vybudovat a utužit dobré vztahy. Pouhým informováním o prospěchu žáka nedocílíme zájmu rodiče o výuku. Pedagog získá větší úctu, respekt a pochopení, když rodič bude mít možnost nahlédnout pod pokličku pedagogického umění. Nejen, že uvidí, jak se s jejich dítětem zachází a zda je v dobrých rukou kvalitního pedagoga, ale i je samotné to může obohatit. Mají možnost vidět a poznat své dítě z jiného úhlu, sledují trendy ve výuce a učí se tím i oni sami.

Pozitivním aspektem dobré komunikace mezi pedagogem a rodičem, je příkladná ukázka směrem k dítěti. Má tak možnost vidět chování při řešení problémů nebo spolupráci při konkrétní činnosti.

Mluvíme-li zde o spolupráci je tím myšlena komunikace mezi pedagogem a rodičem, plnění jejich základních povinností směrem k dítěti a tanečního kroužku. Zapojení do dobrovolné přípravy akcí, vystoupení a domácí přípravě.

²⁴ ČAPEK, Robert. *Uč jako umělec: malá kniha o velkých vzdělávacích myšlenkách*. Ilustroval Radek PETŘÍK. V Brně: Jan Melvil Publishing, 2020. Briquet. ISBN 978-80-7555-105-4, s. 99.

Zapojením rodiče do výuky je myšlena spolupráce při pořádání kulturních akcí, vystoupeních, přípravou kostýmů, scény nebo občerstvení. Zajištění odvozu dětí na různé kulturní akce pořádané školou nebo pedagogem. Společné taneční dny, kdy se rodiče mohou zapojit do výuky. Podpora pedagoga při realizaci vzdělávacího programu. Vánoční besídky a jiné sváteční akce.

7.1 Spolupráce

Každý pedagog by si přál rodiče, který oceňuje jeho práci, je vstřícný, bezkonfliktní a ochotný. Naštěstí v taneční výchově se s těmito rodiči setkáváme ve většině případů, oproti běžné škole. Je to dáno dobrovolným výběrem tanečního kroužku a s tím i tanečního pedagoga, pokud jsou rodiče spokojeni a sami si ho zvolili. Dalším aspektem dobré spolupráce na poli tanečního vzdělání je kultivovanost lidí, kteří se v tomto odvětví pohybují. Ten, kdo si vybere pro své dítě taneční obor, je seznámen s tím, že jde o umění, kde se předpokládá i určité chování.

Každý pedagog je jiný stejně tak jako rodič. Pedagogové mají rozdílné způsoby, jak s rodiči spolupracují a co po rodičích vyžadují. Některé jsou vhodné a některé méně. Neexistují však pravidla, která by určovala formu spolupráce. Vždy bude záležet na situaci, empatii a dostatečné sebereflexi.

Nejčastěji se můžeme v českém školním prostředí setkat s formou spolupráce nazývaná separace, selektivnost, úkolování a formálnost, kterou uvádí ve své knize Robert Čapek dle Stanislava Štěcha.

Separace je, když učitel a rodič fungují pouze ve svých rovinách. Chybí mezi nimi kooperace a komunikace je spíše jednosměrná od učitele k rodiči. Setkání funguje pouze v předepsaných časech. Pokud nastane problém a je třeba mimořádného setkání, odezva je negativní. Informace pro rodiče se omezují na výsledky žáka či školní opatření.

Selektivnost zajišťuje vhodné zapojení rodiče. Učitel tak vyzývá rodiče k úkonům, jež sám navrhl, a jsou vhodné.

Úkolování chce po rodiči, aby převzali roli učitele v domácím prostředí. Učitelé necitlivě zahrnují rodiče požadavky a doporučeními, která jsou pro rodiny často obtížná.

Formálnost zahrnuje řadu oficiálních událostí, které školy pořádají. Takové akce však nezajišťují aktivitu rodičů.

Přístup ke spolupráci můžeme vidět v rozdílnosti organizací s taneční výchovou. V soukromém sektoru se stále častěji setkáváme s označením **klient**. Tímto způsobem se i k rodiči přistupuje. Z tohoto vztahu je cítit nerovnoprávnost mezi rodičem a pedagogem. Nemusí to tak samozřejmě být vždy a určitým způsobem by si škola a potažmo pedagog měli být vědomi toho, že odvádějí rodiči určitou službu. Není však v pořádku nabývat pocitu, že bychom měli reagovat pouze na přání rodiče. Abychom si udrželi „zákazníka“ vyhovíme jeho potřebám na úkor výuky. To je velice nebezpečné především směrem k výchově a vývoji dítěte. Může se jednat o nejrůznější požadavky, kdy rodič chce, aby jeho šestiletá dcera tančila na špičkách, i když to není adekvátní k jejímu věku ani fyzickým schopnostem. Taneční studia k tomuto kroku vedou nejrůznější pohnutky. Především jde o finanční jistoty, na kterých jsou závislá, aby mohl jejich provoz fungovat. Spokojenost klienta se tady měří podle toho, jak je jeho přáním vyhověno.

Oproti tomu vnímání rodiče jako **partnera** ve výchovně-vzdělávacím procesu staví pedagoga a rodiče na stejnou úroveň. Oba mají rovnocenný podíl a odpovědnost. Každý z nich má odlišnou úlohu, ale přinášejí stejně významné hodnoty. Tento přístup, je mnohem zdravější a významnější pro kvalitní výuku. Pedagog má svou roli, kdy bere v potaz vliv rodiče na dítě. Rodič respektuje pedagoga a jeho práci. Pokud je třeba, vzájemně si vycházejí vstříc a kladou na první místo ty nejlepší zájmy dítěte.

Benefity, které kvalitní spolupráce přináší, mají bezesporu kladný vliv na dítě. Nemá problém se s chutí zapojit do výuky, kde je aktivní a prospívá. Je mu dán vzorec pro respektující a konstruktivní jednání mezi lidmi. Mezi rodičem a pedagogem se posílí vzájemná důvěra a prohloubí tolerance.

Přesto se spolupráci někteří rodiče brání a může za to řada faktorů. Vytíženost rodičů je jedním z nich. Svou roli sehrává i věk dětí. Účast rodičů dětí mladšího školního věku je větší než v případě starších dětí. Dalším důvodem jsou materiální zdroje, kterými rodiče nemohou přispět.²⁵

²⁵ ČAPEK, Robert. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada, 2013. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4640-1.

7.2 Komunikace

Komunikace s rodiči se bohužel na škole nevyučuje. Nepřikládá se tomuto aspektu valná důležitost a pedagog se s touto zkušeností setká až v praxi. Často tak jsou pedagogové vystaveni situacím, se kterými nemají zkušenost. Stávají se tak pro ně nepříjemné, rodiče mohou vyhodnotit pedagoga za neschopného komunikovat a ztrácí tak adekvátní kompetentnost v jeho očích. Vše závisí na dostatečné praxi pedagoga a jeho povaze. S tím souvisí i soustavné vzdělávání pedagogů, procházení kurzů komunikace a odborné literatury.²⁶

Komunikace mezi pedagogem a rodičem probíhá neustále. Od přihlášení dítěte do tanečního kroužku přes komunikaci při doprovodu na lekce až po závěrečná vystoupení. Informace, které jsou pro rodiče nezbytné, podává pedagog před nástupem dítěte do tanečního kroužku. Týká se času a doby lekce. Úboru vhodného pro tanec, úplatu za vzdělání, pravidla a průběh hodiny. Rodiče mají individuální dotazy, které s nimi pedagog komunikuje a tato forma může mít několik podob. Osobní setkání je v tomto případě nejefektivnější, kde si obě strany jak pedagog, tak rodič mají čas podrobně vysvětlit vše potřebné. Další forma je elektronická přes email nebo telefonická. Komunikace mezi rodičem a pedagogem probíhá v průběhu roku, kdy je zapotřebí dítě omlouvat z hodiny, podávat informace o prázdninách a státních svátcích, kdy výuka neprobíhá, pokrocích žáka nebo jeho chování. V případě konfliktů či nastalých problémech a v neposlední řadě o plánovaných akcích. Dotazy od rodičů směrem k pedagogovi se týkají převážně platby, vhodného oděvu na tanec a doby závěrečných vystoupení.

Zpětná vazba, kterou pedagogové ve většině případech oceňují, se dostavuje ze strany rodičů zřídka. Využívají k tomu příležitosti po koncertech nebo závěrečných vystoupení, kdy s pedagogem mluví osobně. Komunikují tak hlavně dojmy z choreografie a pokroky dětí.

Elektronickou a telefonickou komunikaci využívají rodiče převážně k omluvě dětí z výuky a hlášení zdravotního stavu.

Na intenzitě a formě komunikace se projeví zájem a oddanost rodičů o jejich dítě a taneční obor. Ukáží se povahy, cíle a třeba i problémy rodin, které by empatický pedagog měl vzít v potaz a citlivým způsobem by s nimi měl zacházet.

²⁶ LINDNER, Ulrike. *Pozor, rodiče ve školce!: typické konflikty s rodiči a jak s nimi zacházet*. Praha: Portál, 2019. ISBN 978-80-262-1521-9

Rodiče na toto téma dostali následující dotazy:

„Jaké informace od pedagoga/školy, ohledně tanečního kroužku a vašeho dítěte jsou pro vás zásadní?“

„Informace o zdravotním stavu, kolektivu a sociálních vztazích. A dále o možnosti rozvíjení dětí.“

(maminka – Hradec Králové)

„Způsob vedení kroužku, požadavky na účastníky a zpětná vazba.“

(maminka – Praha)

„Kdo je vyučující, jaký má vztah k tanci a dětem.“

(maminka – Ústí nad Labem)

Další dotaz zněl takto: „Jakým způsobem a jak často dostáváte zpětnou vazbu od pedagoga, případně jakým způsobem probíhá vaše komunikace s pedagogem?“

„To nedostáváme a ani ho neočekáváme. Jde o kroužek, nemáme ambici mít z dcery tanečnici. Pokud by však pedagog vnímal nějaký výjimečný talent, určitě bychom o tom chtěli být informováni.“

(maminka – Praha)

„Formou žákovské knížky, dříve papírové, dnes elektronické. Máme pravidelnou zpětnou vazbu. Komunikace probíhá mailem nebo telefonicky. Dle potřeb, osobní komunikace.“

(maminka – Hradec Králové)

„Jak je potřeba. Jsem pro nepřehlcování se vzájemně zprávami. Pokud se děje něco zásadního dát si vědět, vzájemně si odpovídat na dotazy. To mi stačí.“

(maminka – Zlín)

Pedagogové na stejnou otázku odpovídají takto:

„Zpětná vazba závisí na situaci. V období vysvědčení většinou přichází reflexe a feedback. Komunikace probíhá ve všech rovinách (osobně, telefonicky, e-mailem).“

(Markéta – Hradec Králové)

„Před začátkem/po skončení vyučovací hodiny, kdy rodiče děti přivádějí nebo dovádějí domů. S některými takto komunikujeme každý týden, jiní mě oslovují třeba jen dvakrát ročně po tanečním koncertě a podělí se o své dojmy z něj.“

(Kristýna – Zlín)

„Komunikace probíhá samozřejmě ústně před/po hodinách. Dále emailem a telefonicky. Zpětná vazba probíhá průběžně, nicméně především ve chvíli nějaké mimořádné situace (např. když s dětmi jedeme na představení/workshop, absolvujeme vystoupení). Rodiče pak referují, jak věc prožily děti (většinou se jedná o pozitivní zpětnou vazbu) a zda třeba mají o takové aktivity zájem i do budoucna.“

(Magdalena – Černošice)

Pokud je komunikace i spolupráce v pořádku mezi oběma stranami, pedagog se cítí jistě. Motivují ho nejen děti, které jeho práce těší a vidí na nich pokrok, ale také rodiče, kteří za jeho rozhodnutí a činy stojí, souhlasí s nimi a respektují jeho odbornost. Pokud selže některé ze jmenovaných aspektů, pedagog ztrácí pevnou půdu pod nohama, a to může ovlivnit jeho práci. Děti jsou odborníci na vycítění pedagogovi nejistoty. Vše se tak může promítnout do atmosféry a kvality hodiny.

Na dotaz „Jakou pozici v očích rodičů mají?“ zhodnotili pedagogové své pocity takto:

„Myslím si, že mám s rodiči velmi otevřený vztah. Snažím se je vždy o všem informovat. Myslím si, že dle jejich reakcí a reflexí, že jsou rádi, že pracuji s jejich dětmi.“

(Markéta – Hradec Králové)

„U některých rodičů mám poměrně důležitou roli. U rodičů, týká se to spíš nových dětí, mám občas pocit, že jsem jen osoba, která na chvíli jejich děti zabaví.“

(Miroslava – Sedlčany)

„Doufám, že dobrou a do jisté míry fundovanou. Rodiče důvěřují, že víme, co děláme a proč.“

(Magdalena – Černošice)

7.2.1 Asertivní jednání

„Asertivita je způsob komunikace a jednání, kterým člověk vyjadřuje a prosazuje upřímně, otevřeně a přiměřeně své myšlenky, city, názory a postoje, jak pozitivní, tak negativní. Postupuje tak, aby neporušoval asertivní práva svá, ani ostatních lidí.“²⁷

Asertivním jednáním můžeme vnést do školního prostředí rovnocenné a partnerské vztahy. Při rozhovoru s rodičem je důležité tento proces chápat jako vzájemné sdělování informací. Monologem ze strany pedagoga či rodiče nedocílíme potřebných výsledků, naopak nás tato forma odvede od partnerské spolupráce. Určitý způsob, jak na věci reagujeme, jak se zachováme, jak ze situací vycházíme, ukazuje naši psychickou zralost a odolnost. Každý pedagog by si přál vytvořit pro děti i rodiče příjemné, klidné a přátelské prostředí a asertivním jednáním toho může docílit.

Komunikace probíhá v rovině verbální i neverbální. Taneční pedagogové mohou mít často s verbalizováním slov problém, přeci jenom je jim mnohem vlastní se vyjadřovat beze slov. Nic méně uvědomělý pedagog se v tomto směru musí rozvíjet a považovat to za důležitou součást, kterou působí na své žáky a rodiče.

Ve výuce s použitím asertivního jednání se žák, pedagog i rodič propojují do kooperace. Vztah mezi nimi je partnerský, respektující a zakládá se na důvěře a empatii. Toto chování je podpořeno ochranou, pomocí a podporou. Než se projeví pozitivní dopady jako jsou upřímnost ve skupině, otevřenost, ochotný přístup podílet se na společných aktivitách, předchází ze strany pedagoga dílčí práce na jednotlivých aspektech. Jsou jimi například pozorování sociálních vztahů, komunikace skupiny, soutěživost nebo sebeprosazování.

Asertivita v sobě zahrnuje práci s dobře volenými **slovy, hlasem i tónem. Oční komunikaci**, která cílí na délku pohledu i četnost pohledu do očí. **Haptika** jako hmatový kontakt je důležitá například při podání ruky rodičům, při taneční výchově zajišťuje u dětí správné nasměrování těla. **Mimika** zajišťuje přesvědčivost našich tvrzení. **Gestikulace** je nástroj, jak ukončit rozhovor, jak vyvolat žáka, ale také prozradí nejistotu. **Proxemika**, která určuje fyzickou vzdálenost je úzce spjata s psychikou. Pedagog, který je do kolektivu fyzicky zapojen a nemá své vyhrané místo mimo skupinu žáků, se stává jejich součástí. Totéž platí při rozhovoru s rodiči, kdy vzdálenost sehrává svou roli. **Kinezika**, při které se asertivní jednání zaměřuje na pohyby rukou, nohou, chůzi nebo pohyb hlavy je otázkou temperamentu.

²⁷ VALIŠOVÁ, Alena. *Asertivita v rodině a ve škole aneb Zásady přímého jednání mezi dětmi, rodiči a učiteli*. Praha: H & H, 1992. ISBN 80-85467-02-x, s. 11.

Cíl asertivních práv a zásad je nemanipulovat s druhými lidmi a nebýt manipulován. Asertivita nabízí získání přirozeného respektu a úcty. Styl komunikace má určité zásady, které musíme respektovat. Tak, jak zohledňujeme naše práva a potřeby, zohledňujeme i druhé, ať už to jsou rodiče nebo děti. Měli bychom se snažit druhému porozumět. Vyslechnout ho a naslouchat mu. Kompromis je v tomto případě rozhodnutí na vyhovujících podmínkách pro obě strany. Pokud vidíme chybu z naší strany, je zapotřebí ji přiznat a napravit. Pedagog se stává autentický a nestaví se do nadřazené pozice vůči rodiči či dítěti.

8 Vztah rodiče a dítěte

Věta z knihy *Dítě v tanci* přibližuje atmosféru, pod vlivem tanečního umění v rodině takto: „*Rodiče vnímají vliv činnosti svého dítěte v tanečním souboru jednoznačně pozitivně jak ve vztahu k němu samotnému, tak i ve vztahu k atmosféře a fungování rodiny.*“

Rodiče si pochvalují, že tanec přinesl do rodiny zájem o kulturní akce, sdílení zážitků, stmelování rodiny a větší pospolitost.²⁸

Od nejútlejšího věku je dítě svým rodičem vychováváno k rytmu, hudbě a tanci. Říkadla, hry, básničky a písničky jsou součástí výchovy v každé rodině. Tanec je součástí rodinných oslav i všedního dne. Tato cesta vede od kolébky až po školní prostředí.

V taneční výchově se vztah mezi rodičem a dítětem proměňuje podle vývojových fází dítěte. Samozřejmě s ohledem na individualitu jedince se toto nedá zobecnit, ale můžeme si přiblížit některé stěžejní fáze.

U nejmenších dětí ve věku 4-6 let je účast rodičů a jejich zapojení do tanečního kroužku bezesporu nejlídnější. Děti ve svých rodičích vidí důležité osoby, které jsou jejich součástí a bez jejich podpory by nemohly uspět. Chtějí, aby je rodiče viděli při výkonech, a těší se z jejich přítomnosti. Rodiče nejmenších dětí vidí jejich úlohu ve správném nasměrování, zabezpečení jejich potřeb a povinností. Jsou to oni, kteří je na kroužek připravují, doprovázejí a jsou zodpovědní za jejich připravenost.

Děti na věkové úrovni základních škol se začínají osamostatňovat a rodiče jim předávají důvěru. Na kroužek jsou schopni se dopravit samy a přebírají zodpovědnost za svou připravenost na hodinu. To zahrnuje přípravu oděvu, účesu či jiných pomůcek jsou-li třeba. Děti, rodiče rády překvapují svými výkony a pasují se do jejich vzorů.

Dle výzkumu v oblasti dětského scénického tance: „Svůj životní vzor vidí polovina 11 a 12letých dětí, účastníků tanečních aktivit, v rodičích, z toho 35,42 % dívek v mamince.

U 1,02 % dívek se však setkáváme i s volbou životního vzoru ve své učitelce tance.“²⁹

Při nástupu puberty se děti vymezují a jejich vztah k rodičům na poli taneční výchovy je spíše stydlivý až odmítající. Nepotřebují, aby rodiče byli účastni jejich výkonů, tanec si střeží pro

²⁸ CVEKLOVÁ, Bohumíra a Jiří LÖSSL. *Dítě v tanci: Child in dance* : taneční kompozice pro děti a děti ve fotografii: přehlídka dětského scénického tance v letech 2005-2011. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, útvar Artama, 2013. Pohyb. ISBN 978-80-7068-270-8, s. 135

²⁹ Tamtéž, s. 134

sebe a sdílejí je hlavně se svými vrstevníky. Pokud toto rodiče tolerují, stávají se tichým pozorovatelem a komunikace či zpětná vazba je výhradně mezi pedagogem a rodičem.

Na dotaz, zda rodiče sdílí se svým dítětem dění v tanečním kroužku, odpověděla většina rodičů, že ano. Hlavními iniciátory jsou převážně oni. Ptají se dětí, co na kroužku dělaly, jestli je to bavilo nebo zda jim něco ukáží.

Dotaz zněl takto: „Sdílette s vaším dítětem dění v tanečním kroužku?“

„Ano, při nejmenším skrze její vyprávění, a hlavně předvádění toho, co dělali.“

(maminka – Zlín)

„Všechny aktivity mimo rodinu, si moje dcera střeží jako její tajemství. Ráda bych věděla, co se v kroužcích děje, ale na veškeré dotazy dostávám odpověď: „Přísně tajné!“ Takže se spokojím s tím, že vyzvedávám spokojené, příjemně unavené dítě.“

(maminka – Hradec Králové)

„Ano, po každé hodině. Máme představení i doma. Během týdne se k tomu vracíme.“

(maminka – Praha)

Odpověď dětí se lišila. Sdílení kroužku s rodiči záleží na věku dětí. Předškolní věk dětí a mladší školní věk je mnohem sdílnější, než děti ve věku od 16 let. Některé děti hned po lekci vše vypráví rodičům a samy předvádí, co se naučily. Doplňují, že jsou rodiče rádi a se zájmem je poslouchají. Některé děti jasně odpověděly, že ne i přesto, že by to rodiče zajímalo. Některé děti rozlišují mezi zájmem matky a otce. Zatímco maminky se zajímají více, tatínci se po informacích moc nepídí.

Dotaz zněl takto: „Říkáte rodičům, co jste se na hodině dělali? Jak vaši rodiče reagují?“

„Jsou spokojeni, ale moc jim to neříkám.“

(Eliška, 9 let)

Ano, říkám. Mamku to zajímá, ráda se o tom se mnou pobaví, tatka mě rád vyslechne.“

(Anička, 14 let)

„Většinou ano (teda jenom mamce), záleží podle toho, jak mne to zaujalo. Reagují pozitivně.“

(Anna, 19 let)

Na dotaz: „Ukazujete rádi rodičům, co jste se naučili? Jak vaši rodiče reagují?“, který patřil spíše mladším dětem, upřímně odpovídají i starší žáci.

*„Spíše ne. Chodí se podívat na vystoupení. Taťka často myšlenku nepochopí.“
(Anna, 19 let)*

*„Nepotřebuji to, ale když se mi chce, tak ukážu. (když je na to prostor) Reagují pozitivně.“
(Šárka, 18 let)*

*„To, co jsme se naučili, ukazujeme na otevřené hodině. Rodiče nás chválí, ale říkají nám, co bychom mohli zlepšit.“
(Natálie, 14 let)*

*„Ano, ukazuji. Někdy se připojí i sestra a máma.“
(Magdaléna, 11 let)*

*„Někdy ano, když se například naučíme nový pohyb, tak ho rodičům ráda ukážu. Mamka ho někdy zkusí, taky na to někdy odpoví, že je moc pěkný. Taťka mi ho vždy pochválí.“
(dívka, 11 let)*

Na těchto odpovědích můžeme vidět, že jako pedagogové jsme tvůrci rodinných vztahů, atmosféry a vyplňovatelé rodinného času. Zasahujeme do rodiny více, než by se nám mohlo zdát nebo nad tím uvažovali.

9 Rodič a právo

Téma rodič a škola z pohledu práva je velice široká oblast. Ráda bych zde zmínila základní práva, která platí jak pro školní, tak zájmové organizace. To znamená základní školy, střední školy, umělecké školy, ale také soukromé školy a organizace se zájmovým vzděláváním. Tato problematika je upravena a konkretizována v občanském zákoníku, školském zákonu a ve vnitřním řádu škol a organizací.

K této kapitole mě přivedla myšlenka týkající se obžaloby škol a pedagogů ze strany rodičů. Jistě je v této době více případů než dříve a stále jich přibývá. Neustále můžeme v médiích slyšet o případech napadení učitelů jak ze strany rodičů, tak žáků. Je to tedy aktuální téma, které se řeší, vzniká kolem něj mnoho diskuzí a zavádí se opatření.

Alarmující jsou ústupky ze strany pedagogů, kteří se bojí žaloby rodičů. Můžou se týkat probíraných témat, ideologie nebo v tanečním vzdělání fyzických aktivit. Například akrobatické prvky se do výuky zařazují dle věku dítěte a fyzické připravenosti. Někteří učitelé tyto prvky vynechávají, aby si děti nezpůsobily úraz a poté vina nepadla na pedagoga, a to formou žaloby. Tento strach z rodičů omezuje pedagogy v jejich práci a dětem neumožňuje všestrannou výuku.

Školská zařízení plní výchovnou funkci, ale nenahrazují rodičovskou úlohu. Rodičovská zodpovědnost je neomezená i ve chvíli, kdy je dítě přítomno výuce. Má tak povinnost chránit zájmy dítěte, řídit jeho jednání, vést ho k mravním zásadám a respektovat právní řád České republiky. V tomto ohledu je rodič povinen být pro dítě příkladem. Přes to po určitou dobu a v určitém rozsahu přebírají zodpovědnost za dítě vzdělávací zařízení. Především zajišťují bezpečí a ochranu zdraví dětí.

Zákonný zástupce, jako legislativní zkratka pro jiné osoby, které plní rodičovskou úlohu, je povinen dbát na řádnou docházku dítěte. Případně omlouvat jeho absence. Dále musí informovat o zdravotní způsobilosti a obtížích, které by mohly mít při výuce na dítě vliv.

Mají právo se ohradit v případě nesouhlasu s hodnocením dítěte a požadovat přezkoumání jeho výsledků. S tím souvisí i skutečnost, že mají právo na průběžné informace o vzdělání a hodnocení. Při pochybnostech o správném postupu vzdělávacího zařízení se mohou obrátit na příslušnou instituci a podat podnět k přezkoumání.

V opačném případě zákon dává právo vzdělávacím zařízením adekvátně reagovat, pokud jsou ze strany rodičů a zákonných zástupců ohrožena práva dítěte nebo dítě samotné.³⁰

³⁰ HAJŽIN, Lukáš. *Vztah rodičů a školy z pohledu práva ČR*. Dostupné z [Http://www.i-novinky.cz/serialy/vztah-rodicu-a-skoly-z-pohledu-prava-cr](http://www.i-novinky.cz/serialy/vztah-rodicu-a-skoly-z-pohledu-prava-cr) [online]. 11.9.2014 [cit. 2023-04-05]

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo zmapovat oblasti, v kterých se rodiče pohybují na poli taneční výchovy. Každou oblast, kterou uvádím, shledávám významnou a velice širokou.

Vzhledem k možnostem rozsahu práce jsem se zaměřila pouze na její povrchové nastínění a nezacházela jsem do hloubky problematiky. Touto cestou jsem otevřela možnost prozkoumat uvedená témata, která se dají cílit na konkrétní věkovou hranici nebo určitý typ zařízení. Dalším stupněm by jistě byl aspekt rodiče v profesionální taneční dráze dítěte.

Tímto tématem, které jsem si zvolila, se doposud na poli tance nikdo hlouběji nezabýval, a tak bylo obtížné dohledat patřičné zdroje. Oporou mi byla literatura spojená s mateřskou, základní, střední školou a rodinnou výchovou, různé články, texty a výzkumy týkající se rodiče ve školství. Objevila jsem, že tématem rodiče ve školství a konkrétně volnočasovým aktivitám jejich dětí se vysokoškolští studenti zabývají v jejich závěrečných pracích, avšak spojitost s taneční výchovou ještě prozkoumána nebyla. Snažila jsem se tedy toto téma převést a aplikovat do tanečního prostředí. Hledala jsem všeplatná tvrzení, které nejsou v rozporu s tanečním zájmovým vzděláváním.

Skrz tuto práci mě překvapil pedagogický vliv a zásah do rodin. Můžeme tedy říci, že trojúhelník pedagog, rodič, žák, jejich spolupráce a komunikace se podepisuje a projevuje nejen ve školství, ale ovlivňuje i chod rodiny.

Touto prací jsem chtěla poukázat na důležitost rodiče v tanečním zájmovém vzdělávání. Zdůraznit, že je jeho velkým hybatelem, ačkoliv je tento aspekt často opomíjen v odborných a vzdělávacích kruzích.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

- BLAŽÍČKOVÁ, Eva. *Metodika a didaktika taneční výchovy*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2004. Texty pro distanční studium. ISBN 80-7290-166-4
- CVEKLOVÁ, Bohumíra a Jiří LÖSSL. *Dítě v tanci: Child in dance : taneční kompozice pro děti a děti ve fotografii: přehlídky dětského scénického tance v letech 2005-2011*. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, útvar Artama, 2013. Pohyb. ISBN 978-80-7068-270-8
- ČAPEK, Robert. *Uč jako umělec: malá kniha o velkých vzdělávacích myšlenkách*. Ilustroval Radek PETŘÍK. V Brně: Jan Melvil Publishing, 2020. Briquet. ISBN 978-80-7555-105-4
- ČAPEK, Robert. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada, 2013. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4640-1
- DUNCANOVÁ, Isadora. *Tanec*. 14. svazek edice Terpsichora. Praha-Smíchov: Pragotisk, 1947
- HARTL, Pavel. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-803-1
- JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0
- JANEČEK, Václav. *Úvod do taneční pedagogiky*. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2013. ISBN 978-80-7331-267-1
- KOLUCHOVÁ, Jarmila, MATĚJČEK, Zdeněk, ed. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-637-3
- KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3
- LINDNER, Ulrike. *Pozor, rodiče ve školce!: typické konflikty s rodiči a jak s nimi zacházet*. Přeložil Alena BEZDĚKOVÁ. Praha: Portál, 2019. ISBN 978-80-262-1521-9
- MATĚJČEK, Zdeněk. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. 98 s. Praha: Portál, 1994. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-85282-83-6
- MATĚJČEK, Zdeněk. *Škola rodičů*. Praha: Maxdorf, 1997. ISBN 80-85912-29-5
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.
- ŠVANDOVÁ, Lenka. *Taneční výchova pro předškolní děti*. Vydání třetí. Praha: NIPOS-ARTAMA, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2015. Pohyb. ISBN 978-80-7068-234-0

- VALIŠOVÁ, Alena. *Asertivita v rodině a ve škole aneb Zásady přímého jednání mezi dětmi, rodiči a učiteli*. Praha: H & H, 1992. ISBN 80-85467-02-x

Články a časopisy

- KLEMENTOVÁ, Kateřina. *Celostátní konference tanečních oborů na ZUŠ: Klíčové kompetence tanečního pedagoga*. Pam pam, čtvrtletník scénického tance, ročník XV, číslo 3-21 (44), prosinec 2021. ISSN 1803-103X

Internetové stránky

- *Formy náhradní rodinné péče*. MPSV, dostupné z <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece> [online]. 1.2.2023 [cit. 2023-04-05]
- HAJŽIN, Lukáš. *Vztah rodičů a školy z pohledu práva ČR*. Dostupné z <http://www.inovinky.cz/serialy/vztah-rodicu-a-skoly-z-pohledu-prava-cr> [online]. 11.9.2014 [cit. 2023-04-05]

Bakalářské práce

- LOJDOVÁ, Andrea. *Bakalářská práce – Styly výchovy v rodině*. Masarykova univerzita: 2016
- GREBÍKOVÁ, Michaela. *Bakalářská práce – Rodinné zázemí při utváření vztahu předškolního dítěte k volnočasovým aktivitám*. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně: 2010

Příloha 1.

Dotazník pro děti k bakalářské práci

Tereza Chábová – HAMU Katedra tance 2022/2023

Místo/škola:

Jméno:

Věk:

1. Proč chodíte na taneční kroužek?
2. Říkáte rodičům, co jste na hodině dělaly? Jak vaši rodiče reagují?
3. Ukazujete rádi rodičům, co jste se naučily? Jak vaši rodiče reagují?
4. Chodíte s rodiči do divadla? Na co nejraději nebo nejčastěji?
5. Je v hodinách, výuce či mimo ni prostor na hovory s tvým pedagogem?
6. Co je pro tebe největší motivace k tanci?
7. Kdo tě v tanci podporuje?

Příloha 2.

Dotazník pro rodiče k bakalářské práci

Tereza Chábová – HAMU Katedra tance 2022/2023

Místo/škola:

Jméno:

1. Proč jste pro vaše dítě zvolili taneční kroužek?
2. Podle čeho jste taneční kroužek vybírali?
3. Jaké jsou vaše očekávání od tanečního kroužku a podmínky?
4. Kdo byl iniciátorem přihlášení do tanečního kroužku?
5. Jaké informace od pedagoga/školy, ohledně tanečního kroužku a vašeho dítěte jsou pro vás zásadní?
6. Zajímá vás proces tanečního vzdělávání, jeho výsledky či dosah?
7. Sdílíte s vaším dítětem dění v tanečním kroužku?

Příloha 4.

Dotazník pro rodiče k bakalářské práci

Tereza Chábová – HAMU Katedra tance 2022/2023

Místo/škola: Základní umělecká škola Stěžina Hradec Králové

Jméno: Darja Koutová

1. Proč jste pro vaše dítě zvolili taneční kroužek?

Rozvoj pohybových dovedností, správné držení těla, učí dítě pro ritmus a hudbu. Také je to kroužek s možností kolektivní i individuální práce. A také z osobních důvodů - pro mou samovnu je taneční kroužek svého života, téměř všechny jeho aspekty - ráda se na něj dívám, o některé se pohovkám, chtěla jsem tento svět objevit i dcerám.

2. Podle čeho jste taneční kroužek vybírali?

Dcery navštěvovaly i klavír a housle na této škole. Taneční obor (na této škole) měl a má dobré rezervace, chci jsem výuku na ZUŠ.

3. Jaké jsou vaše očekávání od tanečního kroužku a podmínky?

Očekávání vyplývá z odpovědi na otázku č. 1
Podmínky - především zdravý způsob výuky tance

4. Kdo byl iniciátorem přihlášení do tanečního kroužku?

Dcery začaly 4-5 let. Tance chtěly, ale hlavním iniciátorem jsem byla já - matka.

5. Jaké informace od pedagoga/školy, ohledně tanečního kroužku a vašeho dítěte jsou pro vás zásadní?

Informace o zdravotním stavu, kolektivu a sociálních vztazích
dále o možnosti pozování dětí

6. Zajímá vás proces tanečního vzdělávání, jeho výsledky či dosah?

Ano, zajímají mě více pozitivní i negativní
Pokud by se mi dcery chtěly věnovat, tak bych ráda věděla co nejvíce.

Příloha 5.

Dotazník pro děti k bakalářské práci

Tereza Chábová – HAMU Katedra tance 2022/2023

Místo/škola: ZUŠ Sázavina

Jméno:

Věk: 13 let

1. Proč chodíte na taneční kroužek?

Rodiče mě jako malou přikládali, abych měla nějaký
odpolední koníček

2. Říkáte rodičům, co jste na hodině dělali? Jak vaši rodiče reagují?

Ano, reagují většinou o všem, co
mám doma a nebo co děláme

3. Ukazujete rodičům, co jste se naučili? Jak vaši rodiče reagují?

Občas ano,
~~občas~~ obvykle se jim nové naučené pohyby ukáži a
obdivují je

4. Chodíte s rodiči do divadla? Na co nejraději nebo nejčastěji?

Chodíme, ~~na~~ nejraději na komedie nebo šachovní (šachy) ^{hudební}
na balety, opery, ~~koncerty~~ představení

5. Je v hodinách, výuce či mimo ni prostor na hovory s tvým pedagogem?

Ano, v hodinách i mimo ni
a máš spíš též šachy, nějakou harmoniku a
vyprávějí mi

6. Co je pro tebe největší motivace k tanci?

Tančování mě moc baví a už to je pro mě největší motivace
poté, co jsem, takže mě baví tančovat a vyprávějí mi
motivuje vyprávějí mi

7. Kdo tě v tanci podporuje?

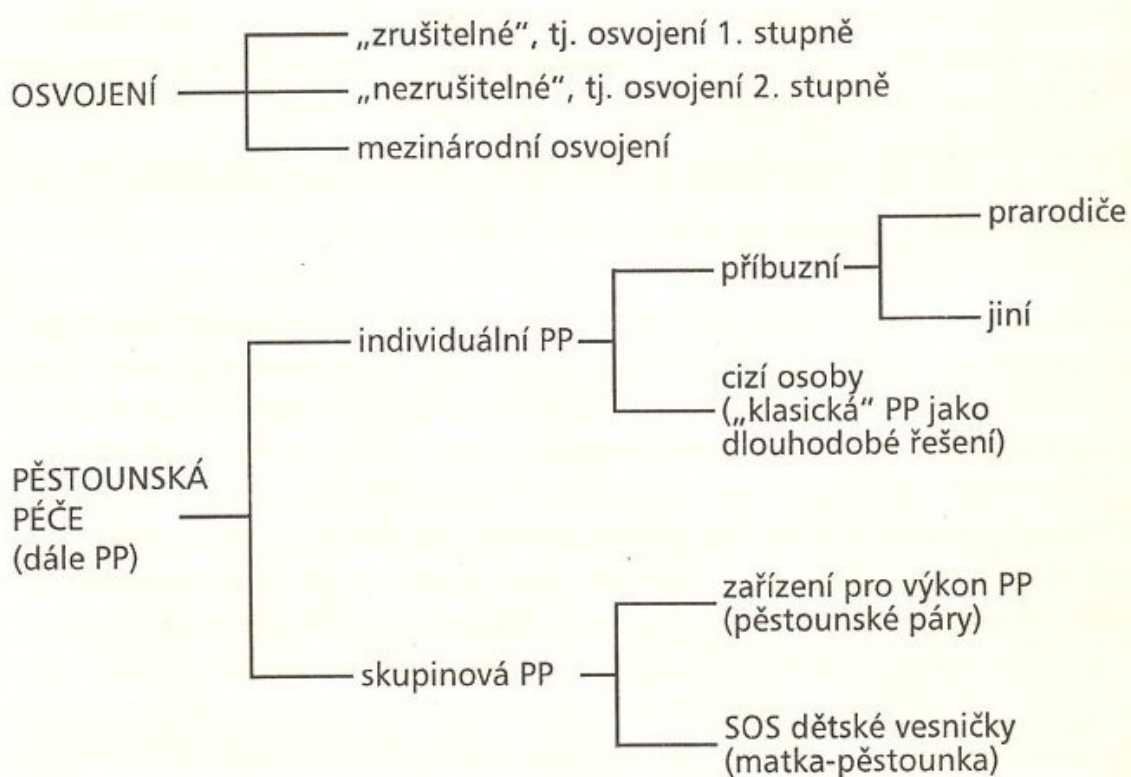
podporují mě nejvíce rodiče, ale i nějaké kamarádky

Příloha 6.

Obrázek z knihy: KOLUCHOVÁ, Jarmila, MATĚJČEK, Zdeněk, ed. *Osvojení a pěstounská péče*, s.13

Jaké formy má u nás náhradní rodinná péče

Obr. 1 Přehled typů náhradní rodinné péče

Příloha 7.

Obrázek z knihy: CVEKLOVÁ, Bohumíra a Jiří LÖSSL. *Dítě v tanci: Child in dance : taneční kompozice pro děti a děti ve fotografii: přehlídka dětského scénického tance v letech 2005-2011, s.132,133*

Důvody vstupu do souboru – srovnávací tabulka

děti	Naučit se něco nového	Dělat, to co se mi líbí	Vystupovat se souborem	Mám partu, kamarády	Mohl se souborem cestovat			
rodiče	Dělá, co se mu líbí	Naučit se něco nového	Má kamarády	Může veřejně vystupovat	Může se souborem cestovat	Získá vztah ke kultuře	Vyplní svůj volný čas	Naučí se „řeci“ těla a udržuje se v dobré fyzické kondici
vedoucí	Dělá, co se mu líbí	Naučí se něco nového	Získá kamarády, kteří mají zájem o tanec	Chtějí ukázat, co umí	Plní přání rodičů			
absolventi	Dělal jsem, co se mi líbilo	Naučit se něco nového	Získal jsem kamarády	Naučil jsem se veřejně vystupovat	Mohl jsem se souborem cestovat	Naučit jsem se hospodařit s volným časem	Získal jsem inspiraci pro výběr budoucí profese	

Návštěva kulturních akcí – srovnávací tabulka

		film	tanec	divadlo	koncert	výstava	muzikál	opera	folklor
1. šetření ŽIVOTNÍ STYL	ST	1x za čtvrt roku	0	1x za půl roku	1x za půl roku	1x za půl roku	0	0	0
	KV	1x za čtvrt roku	0	1x za rok	1x za rok	1x za půl roku	0	0	0
4. šetření VZTAH K UMĚNÍ	ST	1x měsíc	1x za čtvrt roku	1x za čtvrt roku	1x za čtvrt roku	1x za čtvrt roku	1x za rok	zcela výjimečně / nikdy	zcela výjimečně / nikdy
	KV	1x měsíc	zcela výjimečně / nikdy	1x za půl roku	1x za půl roku	1x za čtvrt roku	1x za rok	zcela výjimečně / nikdy	zcela výjimečně / nikdy

ČETNOST

ST – SCÉNICKÝ TANEC **KV** – KONTROLNÍ VZOREK